

ชื่อโครงการ : โครงการคนกรุงเทพฯ รักฟัน (เพื่อผู้สูงวัยฟันดี)
ปีงบประมาณ : ๒๕๕๙
หน่วยงานรับผิดชอบ : กองทันตสาธารณสุข

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะประชากรผู้สูงอายุ นั่นคือประชากรไทยมีอายุยืนยาวขึ้นกว่าเดิม และมีอัตราการเกิดที่เริ่มน้อยลง ทำให้อาณาเขตข้างหน้าประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ก็มีโรคต่างๆเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งโรคในช่องปาก ผู้สูงอายุมีความสามารถถดถอยทั้งตา หู ความจำ กล้ามเนื้อมือ สุขภาพร่างกายมีความสัมพันธ์กับสุขภาพช่องปากและการดูแลตนเอง ปัจจุบันผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้น ข้อมูลปี ๒๕๕๕ พบว่ากรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้สูงอายุถึง ๗๗๒,๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๑ ของประชากรกรุงเทพมหานคร (ข้อมูลประชากรตามทะเบียนราษฎร ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร ณ เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๕) ปัญหาที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุคือ ปัญหาด้านสุขภาพรวมทั้งสุขภาพช่องปาก สุขภาพช่องปากส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งด้านสุขภาพ อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะความรู้สึกเจ็บปวด มีการศึกษาที่แสดงว่าสุขภาพช่องปากที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสุขภาพร่างกายที่ไม่ดี ตัวอย่างได้แก่ โรคปริทันต์ระดับรุนแรงมีความสัมพันธ์ กับโรคเบาหวาน โรคหัวใจขาดเลือดและโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง การสูญเสียฟันมีความสัมพันธ์กับโรคหลอดเลือดสมองตีบตัน และสุขภาพจิตที่ไม่ดี

จากผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ พบว่าในกลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นโรคฟันผุ ร้อยละ ๙๙.๗ ผู้มีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษา มีร้อยละ ๖๓.๒ ผู้ที่ได้รับการอุดฟันมีร้อยละ ๕๕.๒ มีผู้ที่มีการสูญเสียฟันร้อยละ ๙๘.๒ มีผู้สูญเสียฟันทั้งปาก ในกลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี ร้อยละ ๘.๒ และยังพบว่าผู้มีฟันใช้งานได้น้อย ๒๐ ซี่ กลุ่มอายุ ๓๕-๔๔ ปี พบร้อยละ ๙๑.๓ กลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี พบร้อยละ ๕๒.๓ ผู้มีคู่สบฟันหลังครบ ๔ คู่ กลุ่มอายุ ๓๕-๔๔ ปี ร้อยละ ๙๖.๗ กลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี พบร้อยละ ๔๔.๙ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี มีปัญหาโรคเหงือกอักเสบและปริทันต์อักเสบร้อยละ ๘๔.๔ มีความจำเป็นต้องใส่ฟันเทียมประเภทต่าง ๆ ร้อยละ ๕๐.๔ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี มีโรคเบาหวาน ร้อยละ ๒๕.๙ โรคหัวใจ/หลอดเลือดร้อยละ ๘.๗ โรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ ๔๘.๘

ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ มหานครปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย ๑.๖ ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย เพื่อลดโรคคนเมืองและส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย มีแนวทางการพัฒนาด้วยมาตรการส่งเสริมการเข้าถึงระบบบริการและมาตรฐานบริการสาธารณสุขในพื้นที่กรุงเทพฯ โดยการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงระบบบริการของกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก กิจกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ จัดบริการทันตกรรมป้องกันแก่ผู้ป่วยในรายที่จำเป็น เช่น การทาฟลูออไรด์เฉพาะที่ในผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรครากฟันผุ เพื่อลดปัญหาสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี กองทันตสาธารณสุขจึงเห็นควรที่จะจัดทำโครงการคนกรุงเทพฯ รักฟัน (เพื่อผู้สูงวัยฟันดี) ขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปาก
๒. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองได้อย่างเหมาะสม

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริการสาธารณสุขและผู้สูงอายุที่มารับบริการทันตกรรมที่ ศบส.ทั้ง ๖๘ แห่ง และคลินิกบริการทันตกรรม กทม. ๑ และ กทม. ๒ ๒ แห่ง รวม ๗๐ แห่ง จำนวนผู้สูงอายุ ๑๗,๕๐๐ คน

ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการด้านทันตสาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ มหานครปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย ๑.๖ ปลอดภัยโรคคนเมือง อาหารปลอดภัยเพื่อลดโรคคนเมืองและส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย มีแนวทางการพัฒนาด้วยมาตรการส่งเสริมการเข้าถึงระบบบริการและมาตรฐานบริการสาธารณสุขในพื้นที่กรุงเทพฯ

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเตรียมการ

๑. จัดทำโครงการ ขออนุมัติโครงการ
๒. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานโครงการ
๓. ขออนุมัติเงินงวด
๔. ประชุมคณะกรรมการ เตรียมการ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม
๕. จัดเตรียมหาสื่อ อุปกรณ์ประกอบการสอน และแบบบันทึก
 - จัดทำแนวทางและแบบตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ
 - จัดหาอุปกรณ์สอนการทำความสะอาดช่องปากผู้สูงอายุ
๖. ดำเนินการสนับสนุนอุปกรณ์การสอนและแบบบันทึกให้กับคลินิกทันตกรรม

ขั้นดำเนินการ

๗. ดำเนินการจัดกิจกรรม
 - การให้ทันตสุขศึกษาและฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์การทำทำความสะอาดช่องปากแก่ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ และที่มารับบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุข และคลินิกบริการทันตกรรม กทม. ๑ และ กทม. ๒
 - การตรวจสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ
 - การส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปาก โดย การทาฟลูออไรด์วานิช ในกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดรากฟันผุ
 - ส่งรายงานความคืบหน้าการดำเนินกิจกรรม

ขั้นประเมินผล

๘. ประเมินผลและสรุปโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึง สิงหาคม ๒๕๕๙

งบประมาณ งบประมาณประจำปี ๒๕๕๙

๑. ค่าจัดทำเอกสาร แบบประเมินโครงการ (กระดาษ และหมึกถ่ายเอกสาร)	เป็นเงิน	๑๐,๐๐๐.- บาท
๒. ค่าวัสดุฟลูออไรด์วานิช(๔หลอด x ๗๐ คลินิก x ๖๔๒.๘๖ บาท)	เป็นเงิน	๑๘๐,๐๐๐.- บาท
๓. ค่าอุปกรณ์การสอนและสาธิตทันตสุขศึกษา (ผู้สูงอายุ ๒๕๐ คน x ๗๐ คลินิก x ๔๐ บาท)	เป็นเงิน	๗๐๐,๐๐๐.- บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		๘๙๐,๐๐๐.- บาท
		(แปดแสนเก้าหมื่นบาทถ้วน)

ทั้งนี้ให้ถือว่าเฉลี่ยจ่ายได้ในระหว่างรายการตามความเป็นจริง แต่ไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผู้สูงอายุ เห็นความสำคัญของการมีสุขภาพช่องปากที่ดี และมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก สามารถดูแลสุขภาพช่องปากตนเองได้อย่างเหมาะสม
๒. ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพช่องปากลดลง มีฟันใช้งานได้อย่างเหมาะสม

การติดตามประเมินผล

๑. จากแบบประเมินสภาวะสุขภาพช่องปาก
๒. การสอบถามผู้สูงอายุ

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ
(นางสาวลาวัลย์ บุญยमानนท์,
ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
หัวหน้ากลุ่มงานบริการทันตสาธารณสุข ๕
รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข สำนักงานแม่

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ
(นายขวินทร์ ศิรินาค)
รองผู้อำนวยการสำนักงานแม่
ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานแม่